A. 1836. N° —

ARNHEMSCHE COURANT.

Vrijdag den 1 Januarij.

Deze Courant, die geregeld 3 maal in de week wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is, voor den prijs van *f* 12 in het jaar, bij alle Boekverkoopers en Postkantoren in het geheele Rijk te bekomen. — Voor *Buitengewone Couranten* of *Bijlagen* wordt den geabonneerden niets afzonderlijk in rekening gebragt.

OVERZIGT DER GEBEURTENISSEN DES JAARS 1835.

Toen wij dit jaar intraden, scheen de toestand van *Europa* meer en meer bestendigheid en voortdurende rust te beloven. In *Frankrijk* had het orde- en vredelievende ministerie der *Doctrinairen* eene vastheid erlangd, die alle onpartijdigen en onbevooroordeelden verheugde; in *Engeland* waren de Tories aan het bewind, waarover zich de Fransche ministers misschien inwendig meer verheugden, dan zij voor de nog altijd geduchte revolutionaire partij durfden bekennen. In het Oosten bleef de vereeniging der drie Monarchen van *Oostenrijk*, *Pruissen* en *Rusland* voortduren, en ook de vriendschap met de westelijke Mogendheden scheen door de aanstelling van het Tory-ministerie verzekerd. In *Spanje* hield zich de gematigde partij staande, in weêrwil van de woelingen der omwentelaars. De burgeroorlog op de grenzen duurde wel nog voort, maar Don CARLOS maakte slechts weinigen voortgang, en het Engelsche ministerie van WELLINGTON slaagde eindelijk in het treffen eener overeenkomst, waarbij het *moorden* der krijgsgevangenen aan weêrszijden afgeschaft, en de gewoonte aller beschaafde volken, om die ongelukkigen althans in het leven te sparen, werd ingevoerd. (Moest dit, in de negentiende eeuw, nog in een Christenland noodig zijn!) In *Nederland* heerschten welvaart en rust. De handel was vrij en vermeerderde jaarlijks, vooral de klein-handel. Alle hoop op scheiding en vrede met *België* was nog niet verdwenen. — Schoon er geene eigenlijke staatkundige schokken geleden zijn, is dat alles op het einde des jaars toch nog al merkelijk veranderd.

In *Engeland* vielen de Tories. De ministers hadden het niet durven wagen, het parlement, dat de Whigs ondersteund had, in stand te houden, beducht voor al te grooten tegenstand. Zij riepen dus een nieuw parlement zamen, in de hoop, dat de groote, en zekerlijk welgemeende beloften, die de gematigde PEEL wegens bedaarde, maar uitgebreide hervormingen deed, der natie aangenaam zijn, en haar vóór de ministers zou stemmen. Doch deze stap was even zoo verkeerd overlegd, als toen VILLÈLE, in 1827, de Fransche kamers ontbond. Men had ten minste eene proef kunnen wagen en *dan* een kwalijk gezind parlement mogen ontbinden. Thans zette men alles in eens op het spel: want een pas geopend parlement te ontbinden, zou een stap geweest zijn, bijna zoo onberaden als die van KAREL X op den 28sten Julij 1830. Ook toonde de zeer ongunstige uitslag der stemming te *Londen* reeds terstond hoe moeijelijk een' stand PEEL zoude hebben. Hoewel die in de graafschappen voor de Tories gunstiger was, zoo konden deze alle niet tegen de vereenigde stemmen der hoofdstad, der fabrijksteden, van sommige provincien zelfs, van *Schotland* en *Ierland* opwegen, waar de Whigs en Radicalen nu een heilloos verbond sloten, even als in 1828 de geestelijkheid en de liberalen in *België*. Men wist der menigte diets te maken, dat de Tories huichelaars waren, die, voor het oogenblik, hunne beginselen verzaakten, slechts om in het ministerie te blijven, doch welken men niet in het minst kon vertrouwen. Nog vóór de opening des parlements werd een voorloopige slag tusschen de partijen, ter verkiezing van eenen *spreker*, geleverd, waarin de behoudende partij het onderspit moest delven, de brave, door alle partijen geachte MANNERS SUTTON, voor den heer ABERCROMBIE moest wijken. Na de opening van het parlement werd door lord RUSSELL, thans aan het hoofd der tegenpartij, een *amendement* doorgedrongen, waarbij het nieuwe parlement zijn leedwezen betuigde over de ontbinding van het vorige. De stem der tegenpartij uitte zich zoo luid tegen lord LONDONDERRY, den benoemden minister naar *Petersburg*, dat hij van dien post afzag. Nogtans lieten de ministers zich door deze en andere kleine nederlagen geenszins ontmoedigen. In de bewustheid van de zuiverheid zijner bedoelingen, sloeg sir ROBERT PEEL een aantal belangrijke verbeteringen voor; doch eer hij het geheel zijner weldadige ontwerpen kon voorleggen, dreef lord RUSSELL zijne *motie*, omtrent de Iersche kerk, door, dat namelijk hare inkomsten niet alle tot kerkelijke einden, dat is ten behoeve der protestantsch-bisschoppelijke kerk, zouden behoeven te worden besteed. De ministers hadden werkelijke besnoeijing van de [illegible] ruimere inkomsten dier kerke beloofd, maar het overblijvende moest voor die kerk worden besteed. De vereenigde Whigs en Radicalen dreven het verlangen der roomschgezinden, vooral van den beruchten volksleider O'CONNELL, door, welke even zoo wel als de protestanten op die inkomsten aanspraak maakten. Na dezen schok gevoelde PEEL en zijne vrienden, dat alle verdere pogingen vruchteloos waren, en in April gaven zij in 's Konings handen hunne portefeuilles terug. De Koning beriep daarop — meer of min gedwongen — zijnen vroegeren eersten minister, lord MELBOURNE, tot de zamenstelling van een nieuw ministerie, waarin dan ook meestal Whigs en eenige Radicalen, doch niet de beruchte O'CONNELL, benoemd werden.

De hoop, die zich voor don CARLOS, door de begunstiging van het Tory-ministerie, ten minste schijnbaar, had opgedaan, verviel dus, maar ontmoedigde noch hem noch zijnen wakkeren veldheer ZUMALA CARREGUY. Bij de Christinos was MINA, die door ziekte binnen de muren van *Pampelona* gebannen scheen, door VALDEZ vervangen, die eene schrikbarende proclamatie uitvaardigde, waarin hij *veertien* dagen tijd aan de Carlisten gaf, om zich te onderwerpen, en, wanneer dit vruchteloos bleef, met moord en brandstichting de halsstarrigen dreigde, er bijvoegende, *dat de brand van* Moskow Rusland *gered had*. ZUMALA CARREGUY antwoordde door zegepralen. In eene engte gelokt, of zich veeleer te voorbarig gewaagd hebbende, werden de troepen van VALDEZ in Junij volkomen geslagen en in groote verwarring tot den aftogt gedwongen, hetwelk de ontruiming van bijna het geheele grondgebied der vier provincien, *Navarra*, *Guipuscoa*, *Allava*, en *Biscaye*, met uitzondering der hoofdsteden *Pampeluna*, *St. Sebastiaan*, *Bilbao* en *Vittoria*, ten gevolge had. ZUMALA CARREGUY was er in geslaagd, om van eene handvol slecht gewapende partijgangers, zonder geschut en ruiterij, in minder dan twee jaren, een leger te vormen, hetwelk wel gewapend en geoefend, met kanon en paardenvolk voorzien, reeds aanvallender wijze te werk gaan, en aan het belegeren van vestingen denken kon. Op *Bilbao* was de eerste aanval gemunt. Deze stad was, wel is waar, niet sterk, maar ook het belegeringsgeschut en verder tot een beleg vereischte benoodigheden waren bij de Carlisten nog in min volledige orde. De aanval zou echter misschien gelukt zijn, zonder een' noodlottigen kogel, die den veldheer doodelijk kwetste. Hij bezweek aan zijne wonden. Het beleg werd toen opgebroken, en de verrigtingen der Carlisten misten, van toen af, de noodige eenheid, kracht en zamenhang.

Nogtans had de terugtogt der Chistino's over de *Ebro* verbazende werking in Spanje gedaan. Reeds vroeger had de brave MARTINEZ DE LA ROSA zijnen meer voortvarenden ambtgenoot TORENO den post van eersten minister overgelaten: thans werd ook deze voor te zwak en gematigd verklaard; naauwelijks kon MARTINEZ aan de woede van het gepeupel ontrukt worden en overal staken in Spanje de omwentelingsgezinden het hoofd op. Men riep *Frankrijk en Engeland* om hulp aan; maar beide, de Oostelijke Magten ontziende, bepaalden zich tot halve maatregelen. *Frankrijk* deed het vreemden-legioen uit *Afrika* tot hulp der Koningin opbreken; het Engelsche ministerie (de nieuw aangestelde Whigs) hieven, ten haren behoeve, de wet op, waarbij wervingen voor vreemde staten worden verboden; doch handhaafden die ten strengste tegen Don CARLOS. Er geschiedden dus belangrijke toerustingen voor CHRISTINA in de Engelsche havens, en *Portugal* werd aangezocht, zijne troepen te laten oprukken, die echter met looden schoenen verschenen.

Intusschen had de woede over de nederlaag der Christinos eene zonderlinge uitwerking op het Spaansche volk. Met dezelfde drift, waarmede het vroeger de ketters, ten behoeve en op aansporing der monniken, vervolgde, viel het thans op dezen, als voorstanders en openlijke of geheime begunstigers van Don CARLOS, aan. Te *Saragossa*, *Barcelona*, *Valencia* en in andere steden van het Noorden, werden de monniken verdreven of vermoord, ja soms *met de kloosters verbrand!* Hierop volgde de benoeming van *provinciale Junta's* in *Arragon*, *Catalonie*, *Valencia*, in de gewesten van *Andalusië*, die zelfs eene *centrale Junta* te *Andujar* vormden. Geheel het Oosten en Zuiden van Spanje vormde zich dus tot kleine gemeenebesten, die slechts in [illegible] het gezag der

Koningin erkenden, en de belastingen ten behoeve *hunner eigen gewesten en verdediging* hieven; die de verwijdering van het ministerie TORENO, en de bijeenroeping der *Cortes*, tot het ontwerpen eener nieuwe staatsregeling en verkiezingswet, eischten. Het kwaad sloeg zelfs tot *Estramadura*, ja tot *Gallicien* over; wel is waar toonde het ministerie zich in het eerst tegen deze muiters in eene dreigende houding, en eischte, dat dezelve zich onmiddellijk zouden ontbinden: doch deze antwoordden, met een legertje onder den markies DE LA NAVAS naar *la Manche* te zenden. Terwijl dus het gebied der Koningin slechts tot de beide *Castiliën*, *Leon* en *Asturië* bepaald was, — terwijl de Carlisten onder GUERGUE troepen naar *Catalonië* en anderen naar *Arragon* zonden, die daar belangrijke vorderingen maakten, doordrongen tot bij *Barcelona*, en zelfs over den *Ebro*, scheen de Spaansche monarchie der ontbinding nabij, toen een staatsman uit *London* aankwam, om een laatste redmiddel te beproeven.

Het Britsche ministerie, naauw met de Radicalen verbroederd, zag de woelingen en revolutionaire gruweldaden in *Spanje* niet met die verontwaardiging aan, waarmede het Fransche ministerie, hoe langs zoo meer van de omwenteling verwijderd, tegen dezelve bezield was. Het was dus zekerlijk onder verstandhouding met dit ministerie, dat MENDIZABAL (die het jaar te voren tot de omwenteling in *Portugal* veel had bijgedragen) uit *Engeland* overkwam, om eene bevrediging door toegevendheid te beproeven. Hij beloofde alles, de *Cortes* en eene nieuwe verkiezingswet, en zelfs, (hoewel niet zoo duidelijk) de herziening van het Koninklijk Statuut (de nieuwe grondwet) en eene krachtdadige poging om den opstand te vernietigen.

Na eenige weifelingen, bereikte de nieuwe minister zijn doel; de *junta's* onderwierpen zich, tegen veler verwachting, en de *Cortes* werden bijeengeroepen. MENDIZABAL schreef eene nieuwe ligting van 100,000 man uit, waarvan men zich echter, door betaling van 500 onzer guldens, (tot stijving der berooide kas) kon ontslaan. Het is waar, dat deze ligting bezwaren ontmoette, dat vele personen, voor dezelve gewapend, tot de Carlisten overliepen, en dat, naar men wil, de verwachte geldsommen aan de bedoeling weinig beantwoordden; maar niettemin is het ook waar, dat de *Regering in de Regering* geweken is, dat de *Cortes* zelfs, tegen alle verwachting, het regerings-stelsel van MENDIZABAL, hetwelk meer revolutionair schijnt (en misschien schijnen moet) dan dat zijner voorgangers, ondersteunen, en dat er tot nog toe in die vergadering geene ergerlijke tooneelen zijn voorgevallen. Indien MENDIZABAL in zijne twee andere beloften, al de schulden van *Spanje* zonder vreemde leeningen te dekken, en den opstand van het Noorden zonder vreemde hulp te onderdrukken, gestand doet, mag men hem voor een groot staatsman verklaren. Dit laatste schijnt echter nog verre af; want schoon de gevechten, in October geleverd, boven mate vergroot zijn, terwijl het slechts schermutselingen in den omtrek van *Vittoria* waren, zoo hebben echter de Carlisten, in de hoofdgewesten hunner magt, nog geen duimbreed gronds verloren, en zelfs *St. Sebastiaan*, hoewel vruchteloos, durven belegeren. Uit *Cataloniën* en *Arragon* zijn zij echter door het vreemden-legioen, dat aldaar geland was, verdreven geworden. Het Engelsche hulpkorps, in *Bilbao* geland, heeft nog weinig van zich doen hooren.

Ook het hulpleger uit *Portugal* is nog niet, dan op de grenzen, verschenen, om er te *Zamora* met de inwoners een bloedig gevecht te leveren. In dat rijk heeft de Koningin haren pas gehuwden neef en echtgenoot, den hertog *van Leuchtenberg*, een persoon van groote verwachting, door eenen plotselingen dood, reeds in Maart verloren. De eerste minister, PALMELLA, die de hulp voor *Spanje*, zoo het schijnt, en de revolutionaire beweging weêrhield, is sedert gevallen, en een meer omwentelingsgezind ministerie, onder den markies DE LOULÉ, is hem opgevolgd.

In *Frankrijk* hield men zich, gedurende de eerste helft des jaars, meestal met het zoogenaamde *monster-proces* bezig. Het was de teregtstelling der talrijke beschuldigden wegens oproer en aanslagen tegen den staat, zoo te *Luneville*, als te *Lyon* en *Parijs*, (142 personen; 22 anderen waren voortvlugtig). Deze allen deed men uit die steden, in rijtuigen, naar *Parijs* voeren, om hen door de kamer der pairs te doen te regt stellen. De regering wilde dus geene *amnestie* verleenen, gelijk de zoogenoemde *liberalen* verlangden; maar de beschuldigden leiden haar bij het regtsgeding alle mogelijke zwarigheden in den weg. Men wilde hun, volgens de wet, advocaten geven. Zij eischten de ergste revolutionaire stokebranden uit *Engeland*, *Ierland*, *Frankrijk* en *België*. Blijkbaar was hunne bedoeling, daarbij, de verdediging tot een staatkundig strijdperk te maken. De kamer der pairs hield vol. De beschuldigden wilden niet verschijnen; eenigen werden met geweld derwaarts gebragt, en nu hadden er de verwachte ergerlijke tooneelen plaats. Men was met de zaak zeer verlegen. Eenige der meest bedaarde beschuldigden, zocht men tot geregeld antwoorden over te halen. De eerste keer gelukte zulks; den anderen dag stemden zij met hunne medebroeders. — Zoo ging het regtsgeding, waarvoor eene afzonderlijke zaal gebouwd was, langzaam en kwijnend, en onder geweldig veel tegenspraak, vooral in de dagbladen, zijnen gang, toen eene onverwachte gebeurtenis aan de zaak eene geheel andere wending gaf.

Jaarlijks moesten, om den heethoofdigen geen voorwendsel tot geschreeuw te geven, de verjaardagen der omwenteling van 1830 gevierd worden. Ook dit jaar zoude zulks geschieden: de eerste dag liep ongehinderd voorbij; op den tweeden (28 Julij) zou de Koning zich, in statelijken optogt, naar de kerk begeven, toen uit een venster van zeker huis eene vreesselijke losbranding van geweren geschiedde, die echter niet den Koning, waarop het gemunt was, en ook geen der prinsen troffen, maar wel den bejaarden maarschalk hertog *van Treviso* (MORTIER), eenige anderen van 's Konings gevolg en vreedzame burgers, in het geheel ruim twintig personen. De aanlegger van dit feit nam de vlugt, doch werd gegrepen en bevonden een Corsikaan te zijn, met name FIESCHI. Het werktuig, waarvan hij zich bediend had, was kunstig, ja voor onmisbare werking aangelegd, en de ontsnapping des Konings mogt voor eene geheel bijzondere bewaring der Voorzienigheid gelden. Ook werd dadelijk het feest geschorst (misschien, mogt het zijn, voor altijd) en de twee volgende dagen aan lijkdiensten en dankzeggingen aan God gewijd. De algemeene verontwaardiging over dit gruwelfeit begunstigde de maatregelen der regering, die met gemak bij de thans zeer aan haar toegedane kamer der Afgevaardigden verscheidene wetten deed doorgaan, waardoor de losbandigheid der drukpers beteugeld, de ergerlijke spotprenten geweerd, en de regtsoefening door de jurys eenigermate gewijzigd werd, om de doorgaande vrijspraak van muitelingen iets moeijelijker te doen worden. Alle vrienden der orde en rust in *Europa* ontvingen met welgevallen deze waarborgen van meer bestendigheid in *Europa*, en *Frankrijk* schaarde zich meer en meer onder de banier der gevestigde staten. Slechts een geschil van *étiquette* met de *Noord-Amerikaansche* republiek dreigde het met een' oorlog. In een vroeger jaar had de President JACKSON over de weigering van 25 millioen schadeloosstelling door *Frankrijk* (reeds van regeringswege bij verdrag toegekend) door de kamers, zich dreigende woorden laten ontvallen, en daarbij gesproken van gewelddadige middelen. De Fransche ijdelheid voelde zich gekwetst; men leide nu aan de kamers op nieuw een plan van betaling voor, doch riep tevens den zaakgelastigde uit *Amerika* terug, en bood paspoorten aan den Amerikaanschen gezant te *Parijs*. De kamers namen, na lange beraadslagingen, de betaling der 25 millioen aan, doch onder voorwaarde eener herstelling van eer door den President, wegens zijne bedreigingen. Nog altijd hangt deze zaak, en eerst in den beginne des volgenden jaars kunnen wij den uitslag derzelve uit *Amerika* hooren. Intusschen is de Amerikaansche zaakgelastigde naar de Vereenigde Staten vertrokken, en *Frankrijk* rust zich tot den oorlog ter zee toe, hoewel met de plegtige verzekering, dat zulks alleen ter *verdediging* is. Van binnen is het welvarend en voorspoedig; het volk komt hoe langs zoo meer van ijdele droomen terug en leert inzien, dat vrijheid en veiligheid van personen en eigendommen de *ware* vrijheid uitmaakt; dat er niets ongelukkiger is dan een *Volk*, dat regeert of regeren wil, zonder dat het daarom onverschillig moet blijven voor zijne dierbaarste belangen, of niet een wakend oog op de regering zou mogen houden.

Ook in *Zwitserland* bevestigde zich de rust hoe langs zoo meer. De geschillen van *Bern* met de groote Oostelijke Mogendheden en het Duitsche Verbond werden bijgelegd; nog slechts in *Aargau* hadden er verschillen plaats met de roomsche geestelijkheid, die echter, door de ten toon gespreide kracht dier cantons-regering, moesten bukken. Het nieuwe canton *Landelijk Bazel* was (niet zeer *consequent liberaal*) bijna in twist geraakt met *Frankrijk*, wegens een' *Franschen jood*, wiens koop van landgoederen het niet wilde laten gelden, en die door de Fransche regering ondersteund werd. Hij zelf, intusschen, heeft van den koop afgezien.

In *Italië* blijft *Ancona* nog steeds door de Franschen, gelijk *Bologna* door de Oostenrijkers, bezet. Intusschen keeren, na de schokken der omwenteling, rust, welvaart en vertrouwen hoe langs zoo meer in deze schoone streken terug. Oostenrijks Keizer heeft aan de staatsmisdadigers vrijheid van kerkerstraf toegestaan, mits zij naar *Noord-Amerika* wilden vertrekken. De meesten hebben dit geweigerd.

De Keizer, die dit gunstbewijs gaf, was niet meer FRANS I. Na eene regering van *drie en veertig* jaren, door veel ramp en voorspoed afgewisseld, waarin hij *tweemaal* zijne hoofdstad in de magt zijns vijands moest zien, en ook *tweemaal* zijne zegevierende benden in die van dezen vijand en opgedrongen schoonzoon zag binnenrukken, — was deze Vorst, wiens goedhartigheid, gemeenzaamheid en vaderlijke zorg voor zijn volk hem door dat volk op het hartelijkst had doen beminnen, in een' 67 jarigen ouderdom overleden (Maart 1835). Zijn zoon, FERDINAND I, reeds tot Koning van *Hongarije* gekroond, was zijn opvolger. Hij schijnt niet de vaste gezondheid zijns vaders te genieten,

in wiens maatregelen van bestuur hij, voor het overige, geene verandering heeft gemaakt, gelijk velen uit zijne vroegere verwijdering van den beroemden staatsdienaar METTERNICH meenden te moeten opmaken. De hoop der omwentelingsgezinden, dat *Oostenrijk*, met een nieuw ministerie, ook eene nieuwe staatkunde volgen zou, werd dus niet vervuld. Wisselijk hield zich de jonge vorst aan de lessen der ondervinding, en behield den beproefden staatsman aan het roer des bestuurs, die, vaak miskend, den Oostenrijkschen staat zoo gelukkig tusschen de klippen had heengeleid, waarop zoo vele andere staten of geheel, of bijkans, te pletter waren gestooten.

In het overige *Duitschland* bleef dan ook alles, — daar deze hoop op verandering te fier was gesteld, — niet slechts in stand, maar zelfs werd de stelselmatige tegenstand, die de regeringen van hunne staats vergaderingen moesten ondervinden, hoe langs hoe minder dreigende, en door de instelling van een *scheidsgerigt*, tusschen die vergaderingen en de Vorsten, door den Duitschen Verbondsdag, wordt die tegen stand, — voor de Vorsten althans, — minder te vreezen. Ook de oproerige bewegingen, waarvan nog in het vorige jaar *Frankfort*, en vroeger *Rijnbeijeren*, het tooneel waren geweest, hielden op. Naauwe vriendschapsbanden bleven de drie groote Oostelijke Mogendheden *Oostenrijk*, *Pruissen* en *Rusland* aaneen strengelen, in weerwil der verschillende handelsbelangen, die *Pruissen*, door zijn tolverbond, en *Oostenrijk*, hetwelk daarin door zijne vele bezittingen buiten *Duitschland* niet kon treden, van elkander schenen te moeten verwijderen. Dit tolverbond breidde zich dit jaar weder uit door de toetreding des Groothertogdoms *Baden*, en des Hertogdoms *Nassau*, terwijl *Frankfort* op het punt staat, om zich daarbij te voegen; en wanneer eenmaal de ontworpene vereeniging van den Rijn met den Donau, langs twee verschillende wegen (in *Beijeren* door de zamenhechting van den *Mein* en de *Altmühl*, de verwezenlijking des ontwerps van KAREL *den Groote*, en in *Baden* en *Wurtemberg* door het kanaal der *Kinzig* tot *Ulm*) zal tot stand zijn gekomen, kan *Duitschland*, dan misschien tot één ligchaam vereenigd, wat de wetgeving des handels betreft, zijne bestemming als het hart van *Europa* bereiken. Zijne jammerlijke verdeeldheden hebben zulks tot hiertoe belet. Dan wordt *Pruissen* Duitschlands beschermende *genius*, en mogt ons Vaderland dan ook, door den tweeden der genoemde wegen, dien Hollandsche huizen hebben op zich genomen, daarvan eenige vruchten plukken! Reeds heeft *Oostenrijk* eene geregelde stoomvaart langs den Donau tot in de Zwarte zee bewerkstelligd, die *Weenen*, en, wanneer de bedoelde vereeniging der rivieren tot stand komt, *Mentz*, *Frankfort* en *Amsterdam*, en *Rotterdam* met *Konstantinopel*, binnen door, kan in verband brengen.

De zoo even aangestipte vriendschap der drie Oostelijke Monarchen heeft dit jaar dan ook eene merkwaardige bijeenkomst ten gevolge gehad. Reeds vroeg in hetzelve werd eene reis van keizer NICOLAAS naar *Kalisch*, op de uiterste wester-grenzen van zijn koningrijk *Polen*, tot het houden eener groote monstering over zijn leger, aangekondigd. Deze had dan ook plaats in September. Niet slechts een groot aantal troepen uit de afgelegenste gewesten des Rijks, waaronder men zelfs *Kalmukken*, *Baschkiren* en *Mohammedaansche Tartaren* opmerkte, maar ook de lijfwacht des Keizers (de laatste te scheep over *Dantzig*) was derwaarts opgebroken, en, wij mogen het niet ontveinzen, dat het ons geenszins kiesch voorkomt, juist *Mohammedanen* als bezetting naar *Polen* te zenden, hetwelk in 1683 *Europa* van het juk der *Muzelmannen*, door de veroverig van *Weenen*, bevrijd heeft. Hoe het zij, men bewonderde hunne vlugheid in het paardrijden, de *evolutien* te paard (in het groot, even als op onze kermissen in het klein) en de krijgsoefeningen, waarbij in het geheel ruim 40,000 Russen deel namen; deze werden door een Pruissisch legerkorps, ten bewijze van de vriendschap der beide natiën, bijgewoond. Na den afloop der krijgsoefeningen begaf zich keizer NICOLAAS naar de Pruissische Staten; zag den Koning van *Pruissen*, zijnen schoonvader en bondgenoot, te *Breslau* en te *Berlijn;* woonde daarop de groote vorsten-vereeniging te *Töplitz* bij, welke eenigzins naar die bijeenkomst zweemde, welke NAPOLEON vroeger te *Erfurt* en *Dresden* hield; ging naar *Praag;* zag er den Keizer van *Oostenrijk*; verraste diens familie te *Weenen* met een bezoek, — en in 't geheel schenen de banden der vriendschap tusschen de drie groote Monarchen, door deze zamenkomsten, vaster gestrengeld dan ooit. Wat echter de onderhandelingen der onderscheiden gezanten te *Töplitz* betreft, hiervan is niets bekend geworden. Of het gerucht waarheid behelst, dat *Ruslan* in de zaken van het zuidwestelijk *Europa* zou hebben willen tusschen beiden komen, maar door de andere Mogendheden daarvan is terug gehouden, is natuurlijk niet te verzekeren, zoo min als te ontkennen. Even onzeker is het, of *onze* zaken aldaar ter sprake gekomen zijn.

In de terugkeering van *Töplitz* en *Berlijn*, reisde NICOLAAS door *Warschau*. Wat hier is voorgevallen; hoe hevig hij aldaar den stadsraad heeft aangesproken, en *Polen* bijkans niet meer onder de rij der Staten heeft willen erkennen, dit ligt nog te versch in het geheugen, om daarop te rug te komen. Keizer NICOLAAS heeft daardoor bij de constitutionnele staten van het westen, die zulk eene taal in het Hoofd van den Staat jegens zijne onderdanen geenszins gewoon zijn, eenen hoogst onaangenamen indruk gemaakt, en onaangename vergelijkingen tusschen hem en zijnen broeder ALEXANDER opgewekt; zelfs is daardoor eene merkelijke bekoeling met *Frankrijk* en eene vermeerdering der moeijelijkheden met *Engeland* ontstaan. Mogt de Keizer, door weldaden aan zijn volk, en ook aan de Polen, te schenken, dien onaangenamen indruk uitwisschen! Op zijne verdere reis door het zuiden van zijn rijk, heeft hij blijken gegeven van onvermoeide zorg voor het bestuur, en van den wil, om *door eigen oogen te zien*, en eenen werkeloozen adel geene onverdiende voorregten te laten behouden.

Van de Staten, die aan het magtige *Rusland* grenzen, behooren *Zweden* en *Noorwegen*, even als het naburige *Denemarken*, tot de gelukkige rijken, van welke de geschiedenis dit jaar weinig of niets weet te zeggen. Zij gaan met stille, vreedzame ontwikkeling hunner krachten in landbouw, handel en nijverheid voort. De versche instelling eener volksvertegenwoordiging in *Denemarken* schijnt tot nu toe niet zeer aan de verwachting te beantwoorden.

De andere, grootere Zuidelijke nabuur van *Rusland*, *Turkije*, blijft nog altijd met dankbaarheid de grootmoedigheid van den Noordschen reus, in den vrede van *Adrianopel* en de belanglooze bescherming tegen den dreigenden aanval van IBRAHIM-*pacha* gedenken. Alle pogingen van *Engeland* en *Frankrijk*, om het bondgenootschap, tusschen *de Porte* en *Rusland* te doen vervallen, hebben tot nu toe op den vasten wil van den Sultan schipbreuk geleden, en men schijnt daarvan thans geheel te hebben afgezien. Sultan MAHMOUD heeft eindelijk door eene vloot en een leger den langdurigen en hardnekkigen opstand tegen den Pacha van *Scutari* in *Albanien* gedempt, het kasteel dier stad ontzet, maar wijsselijk den gehaten Pacha verwijderd, en, zoo verre men weet, hebben de Turken zich van hunne gewone wreedheden in het bemagtigen van steden onthouden. De aangegane overeenkomst met de opstandelingen is heilig gehouden. Over 't geheel gaat MAHMOUD nog altijd voort, in het langzaam beschaven van zijn volk en het invoeren van Europesche zeden in staats- en krijgshandelingen. Zijn Gezant is in *Parijs* en *Londen* uitstekend ontvangen.

Treuriger is de toestand van het pas, en ten koste van zoo veel bloed en schatten, bevrijde *Griekenland*. Dit volk toont zich, door onophoudelijk woelen en wroeten in eigen ingewanden, de vrijheid onwaardig. De Beijersche raadsheer VON ARMANSPERG, het voornaamste lid des regentschaps, heeft zich niet alleen van zijne betrekking ontslagen, maar ook het verlangen te kennen gegeven, om huiswaarts te keeren, nadat Koning OTTO zelf de teugels van het bewind heeft in handen genomen. Westelijk *Griekenland* is aan rooverbenden (*klephten*) ten prooije, die eigenlijk staatkundige misnoegden zijn. De gisting is algemeen. Het aloud *Athene* is thans de zetel des Konings geworden, maar er zou een andere THESEUS vereischt worden, om het vernielde *Athene*, hetwelk zich thans bijna alleen tot de *Akropolis* schijnt te bepalen, weder tot eenen waardigen Rijkszetel te verheffen; en een THESEUS is toch de goede OTTO wel niet. Ook, 's mans vader, de koning van *Beijeren*, die zich thans op reis naar *Griekenland* bevindt, zal veel moeite hebben, en eene hooge mate van wijsheid behoeven, om den troon van zijnen zoon zonder — of zelfs met geweld te bevestigen.

In *Perzië* is de oude FETH ALI SCHAH, na eene bijna veertigjarige regering, gestorven, en heeft den troon aan zijnen kleinzoon MOHAMMED, den zoon van zijnen geliefden *tweeden* zoon, ABBAS MIRZA overgelaten. Met ABBAS, die Europische krijgskunst en meer of min Europische zeden in *Perzië* trachtte in te voeren, heeft het land zeer veel verloren. Zijn zoon is dadelijk door zijne ooms, vooral van den ouderen tak, die, naar onze begrippen van erfopvolging, een nader regt tot den troon hebben, bestreden. Dergelijke erfopvolgings-oorlogen, gelijk die, welke thans geheel *Perzië* in vuur en vlam zetten, — waar de hoofdstad *Teheran*, door den *hier* vereenigden invloed van *Rusland* en *Engeland*, met de Rijks schatten in het bezit van den nieuwen Schah is, bestonden in *Europa* — het beschaafd en christelijk *Europa* — niet meer: *Portugal* en *Spanje* moesten daarvan, helaas! niet minder treurige voorbeelden dan *Perzië* opleveren!

Wanneer wij tot *Afrika*, en deszelfs Aziatische grenslanden, overgaan, zoo heeft de Pacha van *Egypte* zijne verovering van *Syrië* slechts met veel moeite bewaard en eenen gevaarlijken opstand der Druzen gedempt, door het beleid van zijnen zoon IBRAHIM en het verraad van den *Emir* BESCHIR. Daarentegen heeft hij eenen zeer gevaarlijken oorlog in *Gelukkig Arabien* of *Yemen* te voeren, alwaar zijne legers eene zware nederlaag hebben geleden, en, in gevalle, ten gevolge daarvan, *Mecca* en *Medina* hem ontvallen, is er mogelijkheid, ja waarschijnlijkheid, dat de geknakte maar geenszins vernietigde magt der *Wechabiten* het hoofd weder zal opsteken. Een stelsel van tirannij,

op voortdurende uitzuiging en pressing gegrond, gelijk van dezen Pacha, is op den duur niet bestand tegen de algemeene verontwaardiging.

Op de Barbarijsche kust blijft *Algiers* nog in handen der Franschen, die aldaar niet slechts de kust inhouden, maar ook, na eene vrij gevoelige nederlaag in eenen bergpas te hebben geleden, die schade hebben gewroken door eene schitterende overwinning, of liever eene reeks van overwinningen in de laatste maanden van dit jaar, op den *Amir* ABD EL KADER, eenen dapperen *moor*, die te vergeefs de stad *Mascara* tegen hen zocht te verdedigen. De oudste zoon des konings, de hertog van *Orleans*, is daartoe opzettelijk overgekomen, heeft, onder den generaal CLAUZEL, de onderneming zelf bijgewoond, en daarbij eene ligte wonde bekomen. Doch de overwinnaars hebben de nuttelooze wreedheid gehad; *Mascara*, hetwelk zij moeijelijk konden in bezit houden, in de assche te leggen. Wat baat dit in een gewest, meestal door *Nomaden* bewoond, dan om de verbittering aan te kweeken? — Intusschen zal de schrik voor de Fransche wapenen daardoor vermeerderd, en waarschijnlijk de omtrek der zeesteden eenigen tijd voor strooperijen beveiligd zijn. Misschien zal de betoonde moed des hertogs gunstig op de stemming des Franschen volks, ten behoeve van het regerende huis, werken. —

Aan het tegenovergestelde einde van *Afrika*, is de *Kaap*-Kolonie deerlijk ten prooije geweest aan de invallen harer erfvijanden, der *Kaffers*. De Engelsche magt heeft, na langdurige verwoestingen dier wilde horden in de grensdistricten, eindelijk gezegepraald en den *Kaffers* het veroverde land geheel ontnomen.

In *Noord Amerika* heeft de poging van sommigen, om de slavernij der Negers te doen afschaffen, tot zeer zorgelijke onlusten aanleiding gegeven, waarop de Negervrienden menigmaal in levensgevaar zijn gekomen. Dit gebeurt in het *klassieke land der vrijheid!*

In *Zuid-Amerika* blijven nog steeds, even als in *Griekenland*, de schokken, na het vernielde evenwigt door de verdrijving des ouden bestuurs, voortduren. In het Keizerrijk *Brazilie* schijnt de rust hersteld, en de regering wordt er nog op den duur in den naam van den jeugdigen PEDRO II, broeder der Koningin van *Portugal*, waargenomen, doch in de afgelegene provincie *Para* zijn de inlanders, de weleer zoo vreedzame *Indianen*, die in het midden der achttiende eeuw, onder het zachte beheer der zendelingen, zoo gedwee waren, opgestaan, en hebben de hoofdstad vermeesterd, waar al de Blanken, zelfs de Europische consuls, in zoo verre zij niet op de schepen eene toevlugt vonden, vermoord zijn. Het zal, wegens den verren afstand van de uiterste grenzen des rijks naar den kant der *Amazonen-rivier*, der Brazilische regering moeijelijk vallen, dien opstand te dempen. Iets noordelijker, in de provincie *Venezuela*, 't welk met *Nieuw-Granada* en *Quito* eertijds de republiek *Columbia* uitmaakte, en thans een onafhankelijke staat is, heeft de militaire stand, die, wegens misbruik van magt, door de staatsregeling van regeringsposten is uitgesloten, zich met de geestelijkheid tot eenen opstand vereenigd, die echter gelukkig gedempt schijnt, vooral door toedoen van den ouden en verdienstelijken PAEZ, vroeger den strijdmakker van BOLIVAR. Vele ingezetenen namen terstond de wijk naar het naburige Nederlandsche eiland *Curaçao*, hetwelk door het gestrenge verbodstelsel van *Venezuela* veel geleden heeft, maar door de komst van Prins WILLEM FREDERIK, den derden zoon des Prinsen van Oranje, die aldaar, gelijk te *Suriname*, onze kolonien bezocht heeft, verblijd werd. Na 's Prinsen vertrek ontstond een zware storm, welke de inwoners van het eiland niet weinig beducht maakte voor den geliefden Prins, die echter gelukkig behouden bij zijne minnende ouders en grootouders van dezen zeetogt, (waarop hij ook *Nieuw-York* heeft bezocht) teruggekeerd is.

Een ander, nog grooter, gevaar dreigde, in het begin van dit jaar, het leven van zijnen vader, den held van *Quatre-Bras*, *Waterloo en Leuven*. Door eene plotselinge ziekte aangetast, zweefde het dierbare leven des Prinsen, (zelfs volgens berigten van ambtswege) eenen tijdlang in dreigend gevaar, tot het eindelijk der Voorzienigheid behaagde, de pogingen van de geneesheeren BERNARD en EVERARD te zegenen, en den Vorst aan zijne betrekkingen en aan de liefde der natie terug te geven.

In ons Vaderland scheen de welvaart te klimmen. De klein-handel nam nog steeds toe. De kolonien van den staat bragten, volgens het door de ondervinding bevestigde stelsel van den minister VAN DEN BOSCH, veel bij tot schraging der lijdende geldmiddelen van den staat. De kweeking van koloniale voortbrengselen, vooral van koffij, suiker en indigo, ging, in weerwil van den nog altijd voortdurenden oorlog met de *Padries* in *Sumatra*, zeer voorspoedig voort; zelfs had men eene veiling van *Java-thee*, tot zeer hooge prijzen, een voortbrengsel, waarvan de eerste proeven bij uitstek wel gelukt zijn, en hetwelk, tot zekere hoogte van cultuur opgevoerd, voor den grooten handel van *Europa* van het uiterste gewigt kan worden, daar iedereen zich natuurlijk liever bij ons, op *Java*, veel nader bij, dan in het afgelegene *Sina*, waar de handel aan zoo vele belemmeringen onderworpen is, van dit thans onmisbare voortbrengsel zal voorzien. Ook heeft de verkooping der Handelmaatschappij tweemaal de verwachting zelfs overtroffen; en de aandeelen dier maatschappij zijn diensvolgens in dit jaar over de 20 ten honderd gerezen.

Ondertusschen bleef nog altijd de onzekere staat van zaken, ten aanzien van *Belgie*, voortduren. Niet alleen in de voorjaarszitting dezes jaars moest weder *ƒ* 4,200.000 door het Amortisatie-sijndikaat voor de rentebetaling worden voorgeschoten, maar ook voor Januarij 1836, en de aanspraak des Konings, bij de Staten Generaal in October, toonde de *definitieve* scheiding van *Belgie*, en dus den vrede, zelfs niet eens in het verschiet aan. Men had echter te *Töplitz*, zoo het schijnt, de schoonste gelegenheid gehad, om aan de bevriende Mogendheden een ontwerp voor te leggen, waarin de uiterste voorwaarden, die met onzen tegenwoordigen toestand overeen kwamen (b. v. het Pruissisch ontwerp van November 1832) maar geheel gaaf, waren vervat, na wier *eventuele* verwerping wij geheel *Europa* tot getuige onzer onschuld aan de *niet-schikking* konden genomen hebben. Is er dan nog misschien eenige hoop op eene hereeniging met *Belgie*? Is niet zelfs te *Berlijn* de Belgische minister DE BAILLET in een plegtig gehoor door den Koning ontvangen? Of liggen wij misschien in onzen tegenwoordigen toestand op rozen? Zijn niet de belastingen verpletterend? Blijft niet de ons regtmatig toekomende betaling der schuld, sedert ruim vijf jaren, achter. Blijven wij niet van *Venlo*, *Roermond* en het vruchtbare en kolenrijke gedeelte van *Limburg*, achter *Maastricht*, verstoken, waarvoor wij een paar fortjes aan de *Schelde* in handen hebben, die ons niets opbrengen en veel kosten? Hoogst merkwaardig was dan ook de najaars-zitting der Staten Generaal van dit jaar. De begrooting bood schijnbaar geen *deficit* aan; maar weldra bleek het in de onderhandelingen der sectien met den Minister van Financien, dat *niet* de geheele massa der uitgaven op de begrooting gebragt was, maar men zich eene onbekende som voor het alles verslindende Oorlogs-departement had voorbehouden, om die, in tijd en wijle, op de eene of andere wijze te dekken. Dit deed vele der beste sprekers en onafhankelijkste leden *tegen* het budget stemmen: hunne gronden werden niet wederlegd, maar nogtans ging de begrooting met eene groote meerderheid door. Het personeel werd daarbij aanmerkelijk ontlast, doch niet de grondbelasting. — Ook van het nieuwe Wetboek van Koophandel werd een gedeelte aangeboden, waarbij het artikel over de *naamlooze maatschappijen* zoodanig veranderd was, (de regering behield zich slechts de *goedkeuring* voor, die zij, buiten het geval eener zedelooze strekking [!] niet weigeren mogt) dat het nu werd aangenomen. Ook ging eene veranderde wet op het personeel door, waarin het deuren- en venster-geld met 10 ten honderd verhoogd werd. Eene andere wet, de ontheffingen der grondbelasting ten behoeve van fabrijkgebouwen ten onderwerp hebbende, werd daarentegen afgekeurd, deels als onbillijk, omdat de pakhuizen diezelfde gunst niet genoten, deels omdat de eigenaars dier gebouwen niet altijd de bruikers waren. De wet tegen oproerige bewegingen werd ook weder vernieuwd voorgesteld en aangenomen, misschien ten gevolge van eene beweging der laagste volksklasse uit de achterbuurten in *Amsterdam*, wegens den *executie* verkoop van meubelen der kleine eigenaars, die voor de wanbetaling van bruikers der bij de week verhuurde huizen werden aansprakelijk gesteld. Deze in ons land sinds lang ongehoorde beweging eindigde (om redenen, die wij liefst niet zullen onderzoeken) met mishandeling van eenige tot rustbewaring aangestelde personen, met het inwerpen der glazen bij den ontvanger, en het brandstichten eener loots, waarin de bedoelde meubelen waren geborgen, op de *Heerenmarkt*. Een lid van de Staten-Generaal heeft dit tooneel als een bewijs der woelingen in de *hoofdstad* tegen over de vreedzame *landbewoners* voorgesteld. Men zou hem de oproeren van 1831 in *Overijssel*, en in het land tusschen *Maas* en *Waal* kunnen tegenwerpen, indien dergelijke beschuldigingen van weerszijde niet altijd noodlottig en nutteloos waren.

De laatste, belangrijkste wet was die, genoemd *tot ondersteuning van den landbouw*. Reeds in de voorjaars-zitting had de afgevaardigde VAN DAM VAN ISSELT eene wet uitgelokt om den korenbouw te begunstigen. Destijds had dit echter geen gevolg: maar den 29sten September werd er borgtogt geëischt van de in te voeren granen tegen het geval eener belasting, daarop te leggen; en het duurde niet lang, of er werd eene graanwet ingediend, ingerigt naar de klimmende en dalende prijzen, hoog bij de laatste, lager bij de eerste. Zeer veel is daarover gehandeld en geschreven. De wet is eindelijk met moeite, 29 tegen 25 stemmen, doorgegaan.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.